

Wizerunek rodziny we współczesnym przekazie muzyki hip-hopowej

The image of a family in contemporary hip-hop music

Rafał Kusiak

Wstęp

Od samego momentu powstania, subkultura hip-hopowej¹ wzbudzała różnorodne kontrowersje i była źródłem wielu refleksji i rozważań nad pozytywnymi oraz negatywnymi cechami oddziaływania na młodych ludzi. Można stwierdzić, że ten ruch społeczny² powstały w latach 70. ubiegłego wieku w Stanach Zjednoczonych wywierał i wciąż to czyni, istotną rolę w kształtowaniu się społeczeństwa, a w szczególności sposób, w światopoglądzie i spojrzeniu młodzieży na rzeczywistość. Hip-hop miał być sposobem wyrażania emocji i stanowił głos określonego środowiska co do spraw społecznych, politycznych, moralnych oraz duchowych. W społeczeństwie polskim został zaimplementowany przez ludzi młodych, często jako wyraz buntu wobec sytuacji rodzinnej, kłopotów z prawem czy też powszechnym ubóstwem. Czas rozwoju subkultury hip-hop ściśle łączył się z przemianami ustrojowymi w Polsce. Młodzi ludzie bardzo szybko odnaleźli sposób na wyrażanie swojego sprzeciwu wobec braku szansy rozwoju osobistego, osiągnięcia sukcesu, bezrobocia poprzez takie formy przekazu jak graffiti, taniec breakdance oraz muzyka rap. Inspiracją dla tego środowiska stały się Stany Zjednoczone, gdzie hip-hop przeżywał swój rozkwit. Propagowany był on zwłaszcza przez młodzież, która chciała w sposób ekspresyjny wyrazić obecną sytuację życiową i materialną Afroamerykanów oraz Latynosów³. Rozwijał się pomiędzy gangami, które poprzez określone wcześniej formy przekazu zaczęły ze sobą rywalizować.

¹ Termin subkultura (inaczej: podkultura) to podkreślająca swoją odrębność grupa społeczna, w której obowiązują zasady i wzorce odmienne od wyznawanych powszechnie, dlatego niekiedy stosuje się zamiennie termin: kultura alternatywna. Jej podstawowymi wyznacznikami są: ideologia, symbolika oraz charakterystyczny wygląd (image) jej członków, a w wielu przypadkach również (lub przede wszystkim) muzyka. Por. B. Prejs, *Subkultury młodzieżowe*, Katowice 2005, s. 9.

² Terminu ruchu społecznego użył Jerzy Wertenstein-Żuławski jako określenie aktywnych sił pokolenia wpływające na przemiany społeczne. Por. J. Wertenstein-Żuławski, *Wstęp*, [w:] *Spontaniczna kultura młodzieżowa. Wybrane zjawiska*, red. J. Wertenstein-Żuławski, M. Pęczak, Warszawa 1991, s. 8-9.

³ Por. T. Rose, *A Style Nobody Can Youth Deal With: Politics, Style and the Postindustrial City in Hip Hop*, [w:] *Microphone Friends: Music and Youth Culture*, red. A. Ross, T. Rose, New York 1994, s. 71-88.

Subkultura hip-hop w sposób naturalny została wypełniona agresją i przemocą jako forma walki i rywalizacji pomiędzy mniejszymi społecznościami⁴.

Muzyka rap stała się podstawowym elementem ruchu społecznego hip-hop⁵. Tworzona początkowo przez czarnoskórych mieszkańców Stanów Zjednoczonych, wkrótce zyskała zainteresowanie także pośród białych wykonawców. Utwór muzyczny składa się z podkładu muzycznego nazywanego beatem. Cały podkład jest wynikiem łączenia różnych stylów tak, aby powstała płynność utworu. Gotowy beat jest łączony z wokalem, który nie zawiera szczególnych walorów artystycznych. Wykonawcy skupiają uwagę na rytmice i rymach, pomijając sferę barwy głosu, czystości wokalną⁶. Taki zabieg miał na celu skupienie uwagi odbiorcy na przekazywanej treści i mógł być wykonywany przez każdego.

Wychowani na ulicy

Pierwszym polskim raperem, który wydał w 1992 roku legalny album był Liroy, czyli Piotr Marzec⁷. Jednak dopiero w 1995 roku, płyta „Alboom” przyniosła sławę artyście. Bardzo szybko po tym wydaniu zaczęły powstawać nowe formacje jak Kaliber 44, Paktofonika, O.S.T.R., Fokus⁸. W swoich tekstach artyści bardzo często odwoływali się do sytuacji rodzinnej, trudnościach w życiu. Liroy w późniejszym utworze „Jaki Ojciec, taki Syn” będzie rapował:

*„Całe lata cierpień, koszmar rodzinny
Ciche umieranie bez pomocy ze strony innych
Woda w usta, zimno w około, powiedziałem że stawie temu czoło
Zajrzałem diabłu w oczy nie raz i nie sto
Poznałem co to dobro i co to jest zło
Postanowiłem wymazać cię ze snu
Wykasować z pamięci, gdybym tylko mógł
Moje wspomnienia po tobie flaszki o twe oczy przekrwione”⁹.*

Muzyka rap staje się elementem wyrażania swoich emocji. Artyści opowiadają o swoim domu, patologjach w rodzinach, sąsiedztwie. Skład Paktofonika w utworze „Priorytety” śpiewa:

⁴ Zob. A. Buda, *Historia kultury hip-hop w Polsce 1977-2013*, wyd. 2, Głogów 2001.

⁵ Oba terminy „rap” i „hip-hop” bardzo często są mylone ze sobą. Słowo „rap” odnosi się do gatunku muzycznego, natomiast „hip-hop” definiuje znacznie szerszy obszar działalności, który obejmuje całą subkulturę młodzieżową.

⁶ Por. R. Miszczak i in., *Beaty, rymy, życie. Leksykon muzyki hip-hop*, Poznań 2005, s. 26.

⁷ Album został wydany tylko na kasecie magnetofonowej i nosił tytuł „East On Da Mic”. Artysta nazywał się wówczas P.M. Cool Lee.

⁸ Zob. R. Miszczak i in., *Beaty, rymy, życie. Leksykon muzyki hip-hop*, Poznań 2005.

⁹ Liroy, Jaki Ojciec, taki Syn, https://www.tekstowo.pl/piosenka/liroy,jaki_ojciec_taki_syn.html [14.11.2018].

*„Jedyną niedogodnością z powodu mej miłości
to szkolne zaległości i brak wyrozumiałości.
U gości, którzy nie chcą dzielić ze mną mej radości”¹⁰.*

Artyści potrafią ocenić rzeczywistość, w której się znajdują. Rap staje się muzyką bacznych obserwatorów. Formacja Kaliber 44 w utworze „Dziki dzieciaki” podkreśliła: *„Ja chwytam się za głowę. Widzę ich na ulicy. Z biednej rodziny w ich oczach nie ma winy. Ale jest zło... a takie małe to. Kilka latek... przez inne bachory wychowane. Nie mają wyboru i nie znają szkoły”¹¹*. Raperzy nie akceptują sytuacji życiowej w jakiej się znaleźli. Muzyka rap jest metodą wyrażenia tego sprzeciwu. Często tekst jest wypełniony wulgaryzmami, aby wyrazić w sposób ekspresyjny bunt młodego pokolenia.

W początkowej fazie kształtowania się rapu można dostrzec, że przekaz przepełniony jest autentycznością, a młodzi ludzie tworzą tę muzykę nie dla zysku, tylko aby uzewnętrznić wewnętrzne rozterki, frustracje i smutki. Poznański raper Peja, czyli Ryszard Andrzejewski w jednym ze swoich utworów śpiewał:

*„Pamiętam nie zapomnę, rejony niespokojne
Jak umysły szaleńców, zabijają za lepsze jutro
Wszystko ci zabiorę, znam rzeczywistość trudną
Dziś wspominam dzień wczorajszy, o nim prawdę okrutną!
Dzieci gorszego Boga, katowane przez rodziców
Patologia-wychowanie w czasie przerwy przy spożyciu
Woda wyborowa wychowani na podrobach”¹².*

Peja w swoich utworach nie raz krytykował tych, którzy na muzyce rap chcą osiągnąć sławę, czy też ją skomercjalizować. W swoich potyczkach z raperem Tede, w jednym z utworów przyznawał: *„Tede, tej celebrycie chcesz być na szczycie. Tak szkoda mi cię, że ten smród od ciebie wyciekł”¹³*. Twórczość artystów hip-hopowych w tym czasie stawała się inspiracją dla młodzieży. Muzyka rap w Polsce cieszyła się co raz większą popularnością. Środowiska młodzieżowe utożsamiały się z sytuacją społeczną artystów. Jednak nie zawsze owe teksty były przepełnione wartościami moralnymi. Nie rzadko w utworach występowały wulgaryzmy, zachęta do przemocy, niechęć do władzy. Formacja Hemp Gru w utworze H.W.D.P. śpiewała:

*„Taki jest efekt, podwójny kodeks przeczeń
Pierwszy to prawo, które ustawił rząd,*

¹⁰ Paktofonika, *Priorytety*, <https://www.tekstowo.pl/piosenka,paktofonika,priorytety.html> [14.11.2018].

¹¹ Kaliber 44, *Dziki dzieciaki*, https://www.tekstowo.pl/piosenka,kaliber_44,dziki_dzieciaki.html [14.11.2018].

¹² Peja, *Reprezentuje biedę*, https://www.tekstowo.pl/piosenka,peja,reprerentuje_biede.html [14.11.2018].

¹³ Peja, *Wszystko na mój koszt*, <http://www.tekstyhh.pl/index.php/Rychu-Peja-SoLUfka/Wszystko-na-moj-koszt.html> [14.11.2018].

*Drugi to my, uliczny samosąd
Tajemny krąg gdzie zdrada jest jak zgon*¹⁴.

Skład Hemp Gru nie raz w swoich utworach przyznawał się do problemów z prawem, niechęci do policji, czy łamaniu prawa przez palenie marihuany. Odbiorcy treści byli zachęceni do buntów wobec władzy, nienawiści do nieprzyjaciół. Jednocześnie artyści uznają zasady braterstwa i szacunku wobec przyjaciół.

Rap i propagowanie wartości

W muzyce hip-hopowej często przytaczane są słowa nieskromne czy nawet poniżające drugiego człowieka. Jednak, od kilku lat można zaobserwować wielu artystów, którzy tworzą rap, aby propagować pozytywne wartości. Subkultura młodzieżowa przestaje być już przestrzenią dedykowaną określonej grupie społecznej. Pojawiają się wykonawcy, którzy wykorzystują muzykę rap, aby wykształcić w odbiorcy pozytywne cechy oraz pomóc w zrozumieniu sensu życia. Przykładem może być Piotr Kowalczyk, którzy początkowo nazywany jako Medium, następnie zmienił ksywę na Tau. Jego muzyka od momentu przemiany jest nacechowana pozytywnym przekazem. Artysta przyznaje się do wyjścia z nałogów i zachęca do tego samego swoich odbiorców¹⁵. W utworze „Marzyciel”, muzyk rapuje:

*„Marzę, aby wszystkie dzieci miały ojców
A ojcowie trzeźwi i wierni chcieli wychowywać dzieci
Marzę, aby zapanował pokój
Wokół naszej małej Matki Ziemi, nawet jeśli nie wierzysz
Marzę, by rodziny żyły zawsze razem”*¹⁶.

Piotr Kowalczyk przyznaje się publicznie do trudnej młodzieńczej przeszłości. W najbardziej znanym kawałku artysty, zatytułowanym „List Motywacyjny”¹⁷ padają słowa, w której Tau mówi o swojej historii życia:

*„Nie każdy miał szansę, by kochać, chłopak
Oni nie wiedzą co to znaczy biedować.
Rozumiem Cię dziewczyno, też nie miałem ojca.
Też nie miałem szans, żeby poznać Boga.*

¹⁴ Hemp Gru, H.W.D.P., https://www.tekstowo.pl/piosenka,hemp_gru,h_w_d_p_.html [14.11.2018].

¹⁵ Po nawróceniu Tau często na swoich koncertach mówił o nawróceniu. W serwisie YouTube znajduje się wiele takich materiałów np.: <https://www.youtube.com/watch?v=PLsLgIB9fDg> [28.12.2018].

¹⁶ Tau, Marzyciel, <https://www.tekstowo.pl/piosenka,tau,marzyciel.html> [14.11.2018].

¹⁷ Obecnie utwór ten ma w serwisie YouTube ponad 13 milionów wyświetleń. Por. Tau – List Motywacyjny (gościnnie: Paluch), <https://www.youtube.com/watch?v=0WyrD9TZSug> [14.11.2018].

*Myślałem, że go nie ma, skoro nie ma szczęścia.
A właśnie wtedy trzeba wstać i ruszyć do nieba*¹⁸.

Tau wychował się w trudnej rodzinie, gdzie ojciec nadużywał alkoholu, bił swoją żonę. Dzisiaj, tworząc muzykę rap, artysta chce przestrzec młodego człowieka przed zgubnym skutkiem nałogów, zachęcić do wiary w Boga i zaufania mu oraz dążyć do budowania poprawnych relacji w rodzinie i wśród bliskich.

Podobną historię życiową, jak powyższy muzyk przedstawia w swoich utworach Piotr Dominik Siara, zwany Kękę. W piosence „Smutek” artysta rapuje:

*„W domu nie było za wiele, dlatego czulem się gorszy
Tata wyjechał do Niemiec, zarobić miał parę złotych
Zanim pojechał to wracał po pracy zmęczony (...)
Wracał pijany, bolało, co ja tam mogłem rozumieć
Koledzy z ojcami bawili się super, a ja ocierałem z łez buzię (...)
A ja na zewnątrz się wciąż uśmiechałem, nie chciałem się rozpaść przy klasie
Czulem się wybrakowany, mama po łokcie w robocie (...)
Tato, nie czuję już żalu, jak cię zraniłem – przepraszam*¹⁹.

Muzyk w swoich utworach bardzo często nawiązuje do swojego życia i swojej rodziny. Powyższy fragment utworu został napisany, kiedy sam posiada już własne mieszkanie, ma żonę oraz dwóch synów. W piosence „Cesarz” zaznacza:

*„Nie wiem co słyhać na mieście od dawna
Bo u mnie w królestwie jest wszystko!
Miłość, przyjaźń, dobro, prawda, hajs, i rap no wszystko! (...)
Dbam o swoich, jestem niezły w tym
Nikt nie trzyma Cię jak rodzina
Nic ponad nie ma jak więzy krwi!”*²⁰.

Kękę dobrze wie, z jakimi konsekwencjami związana jest patologia w rodzinie, jak wydzwięk ma na życie młodego człowieka. Sam, przez tworzenie rapu pragnie podnieść na duchu tych, którzy przeżywają podobną sytuację. Jednocześnie ukazuje swoje życie jako nacechowane pozytywnymi wartościami, takimi jak miłość, szacunek i szczęście.

Ciekawym przykładem pewnej przemiany, która dokonała się w życiu artysty reprezentuje Adam Ostrowski, czyli O.S.T.R. Łódzki muzyk styl i treść w rapie zmienił pod wpływem kłopotów ze zdrowiem, które przeżył. Raper przyznawał się w swoich utworach do palenia marihuany, a następnie o swoich dolegliwościach. Po wyjściu z choroby, otwarcie zaczął mówić o swojej przemianie na koncertach

¹⁸ Tau, *List Motywacyjny*, https://www.tekstowo.pl/piosenka,tau,list_motywacyjny_ft_pa-luch_.html [14.11.2018].

¹⁹ Kękę, *Smutek*, https://www.tekstowo.pl/piosenka,keke,smutek__prod__pln_beatz_.html [14.11.2018].

²⁰ Keke, *Cesarz*, https://www.tekstowo.pl/piosenka,keke,cesarz__prod__boryrobibity_.html [14.11.2018].

i przestrzegał przed zgubnymi skutkami nałogów. Swoje przemyślenia zawarł na płycie „Życie po śmierci” z 2016 roku. Od tego momentu jego teksty zawierają pozytywne wartości, zwłaszcza na temat rodziny i szacunku do drugiego człowieka. 38-letni raper na nowej płycie „W drodze po szczęście”, w utworze „All my life” przyznaje:

*„Mamo, nie martw się. By chronić Nas, mam jeszcze w sobie wiele sił.
Dałbym Ci nieba część, Ten skromny raj, wybac za cierpienie i wstyd.
Zmieniam marzenia w dźwięk, Miliony barw, wszak jesteś częścią każdej
z nich.
Mamo, nie martw się. Stworzyłaś świat, co mi pokazał, jak chcę żyć”²¹.*

W tym samym utworze w refrenie artysta wylicza cechy, które są dla niego najważniejsze. Śpiewa: „Ambicje, upór, szczerłość, wiara, lojalność, wiedza, talent, miłość, fanatyzm, odwaga, klęski, sukcesy, łzy, śmiech, historii saga, rodzina, krew, biało-czerwona flaga”²². Rap jest wykorzystywany przez muzyka także do przekazania ważnych treści swojemu synowi. W utworze „Synu” O.S.T.R. śpiewa:

*„Synu ty nawet nie wiesz jakie masz szczęście
Wiesz sam kiedyś będziesz się użerać z pamperssem
Mamy to samo serce, krew, wyraz twarzy
Synu marzyć to znaczy wierzyć w co się wydarzy
Co do marihuany bądź mądrzejszy niż tata
Widzisz, łatwo odfrunąć jednak trudniej się wraca
Tu wciąż nowy szatan dziury wypala w umyśle”²³.*

Adam Ostrowski obecnie wykorzystuje muzykę rap, aby wychowywać młodych odbiorców do odpowiedzialności za swoje życie. Po etapie młodzieńczym, buntowniczym, nie wychodzi z subkultury hip-hopowej, ale stara się dalej w niej przebywać. Traktuje ją już jako misję o określonych celach formy przekazu treści i szansę na formację młodego człowieka.

Rap w służbie ewangelizacji

Od 2000 roku na scenie hip-hopowej pojawili się artyści, którzy tworzą szczególnie rodzaj rapu, określany mianem chrześcijańskiego. Pierwszymi zespołami były 2HP4J, 3miel, JCS, FPS, EVIDENT²⁴. Celem ich twórczości było uwielbienie Boga przy pomocy rapu. Były to początki, a jednocześnie podstawa do tego, aby mówić o subkulturze hip-hopowej nie jako zjawisku negatywnym, ale jako szansą na kształtowanie pozytywnych wartości. Do 2009 roku można wymienić

²¹ O.S.T.R., *All my life*, https://www.tekstowo.pl/piosenka,o_s_t_r_,all_my_life.html [14.11.2018].

²² Tamże.

²³ O.S.T.R., *Synu*, <http://www.tekstyh.pl/index.php/O.S.T.R./Synu.html> [14.11.2018].

²⁴ Por. *Impreza chrześcijańskiego hip-hopu "Święte ELO Reaktywacja"*, <http://www.radiokatolik.pl/impreza-chrzcijanskiego-hip-hopu--swiete-elo-reaktywacja-286,798,1,a.html> [20.11.2018]

już takich artystów jak: Elohim, Royal Rap, Kola, Yuro, Afgan, EKS, Allen, Maku, Pete, RYMcerze, MB Kakao, CKR, DwaPe, BratTe, Stworzeni do walki, Kryzys, Tymo oraz dj`e: dj Antonio i dj El. W Warszawie organizowane są nawet specjalne imprezy chrześcijańskie, nazywane „Święte ELO”. W tekstach zespołów występuje tylko i wyłącznie pozytywne przesłanie, oparte na wartościach chrześcijańskich. Jerzy Ledziński, czyli EKS w utworze *List do Boga* rapuje:

*„Wiesz, mam takie jedno wielkie marzenie,
poprzez te słowa nieść ludziom nadzieję,
chcę Tobie służyć, burzyć te mury,
docierać do ludzi, o Tobie mówić.
Wiesz, czasem w tym wszystkim brak mi odwagi,
dlatego Cię proszę byś mnie poprowadził”²⁵.*

Sami artyści przyznają się do swoich słabości, jednocześnie podkreślając wartość nawrócenia i powrotu do wartości opartych na miłości, przebaczeniu. Tworząc muzykę chrześcijańską, pragną dotrzeć do odbiorcy subkultury hip-hopowej, aby przestrzec go przed zgubnym skutkiem demoralizacji i odejścia od wiary. Zespół Elohim w piosence *Kto jak nie On* śpiewa:

*„Jestem jaki jestem i to mi Bóg wybacza
Igła skacze a szkoda bo to igła mego życia
Zbyt nio nagrzeszyłem szkoda
Dla ciebie to przestroga
Idę nawiązać z Jezusem kontakt
Kocham rozmawiać z Nim”²⁶.*

Środowiska z jakichś wywodzą się raperzy chrześcijańscy nie różnią się od innych artystów. Muzycy przyznają się otwarcie do swojej historii życia. Często podkreślają trudne czasy młodzieńcze, patologie w rodzinie. Jednocześnie dostrzegają, w świadectwie swojego życia nadzieję dla odbiorcy o podobnej sytuacji rodzinnej. Łukasz Bęś, wokalista zespołu RYMcerze w swoim solowym utworze jako Bęsiu rapuje:

*„Możesz zniszczyć wszystko w marny pył.
Nie opuszczaj ich, potrzebują, byś był.
Ojcowie dziś krzywdzą, robiąc krok w tył.
Bojąc się być blisko dziecięcych chwil. (...)
Egoizm odrzucić i miłość wziąć.
Wychowanie uczy, spróbuj się wspiąć.
Na szczyt pełen ludzi gdzie szczęście, to prąd.*

²⁵ EKS feat. Gosia, *List do Boga*, https://www.tekstowo.pl/piosenka,eks_feat_gosia,list_do_boga.html [20.11.2018].

²⁶ Elohim, *Kto jak nie On*, https://www.tekstowo.pl/piosenka,elohim,kto_jak_nie_on.html [20.11.2018].

*Jeśli przywrócisz odpowiedzialność.
Twe dziecko zanuci "Po prostu bądź"²⁷.*

Powyższy fragment utworu *Nie opuszczaj ich* został zaadresowany wszystkim ojcom. Łukasz Bęś chciał w ten sposób przestrzec wszystkich mężczyzn przed brakiem odpowiedzialności i zgubnymi skutkami egoizmu. Artysta ma na uwadze fakt, że odbiorcy muzyki hip-hopowej to ludzie młodzi, którzy wkrótce zostaną mężami, ojcami, założą własne rodziny. Rap chrześcijański charakteryzuje się stylem dydaktyczno-moralizatorskim. Ma na celu budowanie właściwej postawy człowieka.

W polskiej muzyce rap dominują utwory przepełnione wulgarnością, o charakterze demoralizującym. Wiele jednak osób, które wychowały się w subkulturze hip-hopu, pragnie zmienić ten wizerunek. Pośród nich znajdują się także duchowni. Warto wspomnieć takich kapłanów jak ks. Jakub Bartczak, ks. Adam Bilski, ks. Adam Anuszkiewicz. Ten ostatni stał się popularny za sprawą wykorzystania wulgarnego akronimu „CHWDP” do szerzenia wiary i miłości do bliźniego. W swoim utworze *Chrystus Wam daje Pokój*, kapłan rapuje:

*„Nie przeklinam, bo dzieciaki słuchają
i bez tego ostro zrytą banie mają.
Często ich życiorys to ulica i kraty,
bo obraz rodzica był garbaty”²⁸.*

Ks. Adam Anuszkiewicz na co dzień jest egzorcystą i kapłanem zakładu poprawczego w Białymstoku. Dobrze są mu znane negatywne skutki patologicznego wychowania, nałogów, kłopotów z prawem. Pragnie on stać się głosem wsparcia dla młodego człowieka. Jednocześnie za cel postawił sobie ewangelizowanie poprzez dostępne formy przekazu, w tym muzykę rap.

Zarówno ks. Jakub Bartczak oraz ks. Adam Bilski przed wstąpieniem do seminarium amatorsko tworzyli muzykę hip-hopową. Powołanie, formacja duchowa oraz przyjęcie święceń kapłańskich wpłynęła na decyzję o wykorzystaniu swojego talentu do przekazu Ewangelii. Ks. Jakub Bartczak wyrastał w środowisku blokowisk i nagrywał utwory pod pseudonimem „Mane”. W utworze *Po prostu wierzę* ksiądz śpiewa:

*„W człowieku Boży obraz,
Nawijam w imię dobra,
Teraz ksiądz, kiedyś "Mane",
Choćby sam był tu jak palec,
Zawsze przy Bogu zostaną”²⁹.*

²⁷ Bęśiu, *Nie opuszczaj ich*, https://www.tekstowo.pl/piosenka,besiu,nie_opuszczaj_ich.html [20.11.2018].

²⁸ Ks. Adam Anuszkiewicz, *Chrystus Wam daje Pokój*, <https://pl.aleteia.org/2018/09/21/ksiadz-spiewa-chwdp-chwdp-i-trzeba-przyznac-ze-jest-w-tym-niezly-tekst/> [20.11.2018].

Ks. Bartczak wydał dotychczas trzy płyty solowe. Był także zaangażowany w projekt profilaktyczno-wychowawczy „Wspólny mianownik” wraz z raperami Tau i Bęsiu. Prowadzi rekolekcje, ewangelizuje. Jego kanał w serwisie YouTube ma obecnie 87 196 subskrypcji³⁰ a najpopularniejsze utwory po kilka milionów odsłon³¹. Również swój kanał na portalu społecznościowym YouTube prowadzi ks. Adam Bilski³². Obok umieszczanych utworów muzycznych, kapłan prowadzi także cyklicznie transmisje, na których odpowiada na pytania internautów oraz spontanicznie improwizuje teksty w rapie. Adresatami utworów ks. Bilskiego są przede wszystkim młodzi ludzie. Kapłan zdaje sobie sprawę z problemów życiowych młodzieży. Przez muzykę, pragnie zachęcić ich do otwartości na swoje problemy i nawrócenie się do Boga.

Obecnie muzycy chrześcijańscy nie tylko nagrywają utwory. Wielu artystów postanowiło ewangelizować młodzież poprzez organizowanie warsztatów profilaktyczno-wychowawczych w szkołach. Jako przykład można podać formację RYMcerze, którzy organizują spotkania w ramach projektu „Nie zmarnuj swojego życia”³³. Podczas takiej wizyty w szkole, raperzy dają świadectwo własnego życia, opowiadają o swoim nawróceniu i wykonują utwory muzyczne, w których pragną przekazywać pozytywny wizerunek Boga, rodziny i życia. Podobny charakter spotkania w szkołach mają koncerty prowadzone przez zespół Wyrwani z niewoli³⁴. Jacek Zajkowski i Piotr Zalewski jeżdżą po całej Polsce i ewangelizują oraz dają świadectwo swojego życia. Co roku trafiają do tysięcy ludzi. W swoim utworze *Iskierka*, w którym stoją za obroną życia, śpiewają: „*Dziś na jej rękach mały bobas, cóż za widok słodki, cóż za widok bezcenny i bezcenne pojednanie z Bogiem, którego obwiniała za to, że nie żyją jej rodzice. A dziś sama bez wahania oddałaby życie za tę swoją maleńką iskierkę. Uczynił nam Wszemocny rzeczy wielkie. Zawsze wybieraj życie, by uwielbić Boga w życia pięknie, by uwielbić Boga w życia pięknie*”³⁵. Wielokrotnie podczas koncertu podkreślają znaczenie miłości w rodzinie, kwestię czystości i nawrócenia do Boga.

²⁹ Ks. Jakub Bartczak, *Po prostu wierzę*, https://www.tekstowo.pl/piosenka,ks_jakub_bartczak_po_prostu_wierze.html [20.11.2018].

³⁰ Por. Ks. Jakub Bartczak, <https://www.youtube.com/user/ksjakubbartczak> [20.11.2018].

³¹ Utwór *Po prostu wierzę* ma obecnie ponad 1,9 mln odsłon. Por. Ks. Jakub Bartczak, *Po prostu wierzę*, <https://www.youtube.com/watch?v=cgJH42D4084> [20.11.2018].

³² Por. Ks. Adam Bilski, https://www.youtube.com/channel/UCnUt26UOy4_HRs9t_qiiIoQ [20.11.2018].

³³ Więcej o projekcie na oficjalnej stronie zespołu, Zob. Rymcerze (Bęsiu & Dj Yonas), <https://rymcerze.pl/> [20.11.2018].

³⁴ Więcej o projekcie na oficjalnej stronie zespołu, Zob. Wyrwani z niewoli, <https://www.wyrwanizniewoli.pl/> [20.11.2018].

³⁵ Wyrwani z niewoli, *Iskierka*, https://www.tekstowo.pl/piosenka,wyrwani_z_niewoli_zetaigreka_iskierka.html [20.11.2018].

Polski rap charakteryzuje się dużą różnorodnością artystów i treści reprezentowanych przez nich. Można zatem skategoryzować ten rodzaj muzyczny na taki, który w tekście zawiera:

- elementy autobiograficzne, świadectwa, życia,
- elementy komercyjne, trendowe, służące zaspokojeniu aktualnych potrzeb odbiorcy,
- elementy wulgarne, agresywne, poniżające godność człowieka,
- elementy związane z misją, której celem jest odpowiednie ukształtowanie odbiorcy,
- elementy duchowe, wychowawcze,
- elementy rozrywkowe, zabawne.

W jednym utworze może występować wielość elementów. W zależności od zastosowanych metod, można mówić o popularności danej piosenki.

Obraz rodziny we współczesnym rapie

Tym, co spowodowało o sukcesie rapu jest prosta forma przekazu, w której odbiorca skupia uwagę na tekście, pomijając walor estetyczny wykonania utworu. Muzyka ta, najczęściej słuchana jest przez ludzi w wieku od 13 do 30 roku życia. W wykonanej sondzie internetowej³⁶, przygotowanej na potrzebę niniejszego artykułu, na 3200 respondentów 42% stanowili ludzie w wieku 17-19 lat, 34% to osoby od 20 do 25 roku życia, 14% to młodzież w wieku 13-16. Zaledwie 10% ludzi zadeklarowało się, że ma ponad 26 lat. W tak młodym etapie życia, człowiek poszukuje wzorców oraz wartości, które pomogą w dojrzałym życiu. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że na 1800 osób w przedziale wiekowym 13-19 lat, 45 % respondentów podkreśliło bardzo duży wpływ tego gatunku muzyki na codzienne zachowanie. Tylko 5% odpowiedziało, że rap nie ma żadnego wpływu na życie i funkcjonowanie w społeczeństwie. Pokazuje to jasno, że młode pokolenie odnajduje się danej subkulturze, utożsamia się z nią i czerpie od niej konkretne wartości i wzorce.

Scena rapu w Polsce ulega ciągłym zmianom. Pojawiają się nowi artyści. Głównym miejscem promocji muzyki staje się platforma YouTube, gdzie muzycy umieszczają swoje teledyski, a nawet całe płyty w formie odsłuchowej. Powszechność dostępu do utworów jest z jednej strony okazją do pozyskiwania fanów, z drugiej natomiast zarabianiem na zasadzie wyświetleń³⁷. Prosząc respondentów o wypisanie ulubionych artystów, najczęściej wymienianymi byli: O.S.T.R.,

³⁶ Sonda została wykonana i przeprowadzona za pomocą portalu społecznościowego Facebook. com w dniach od 10 do 25 października 2018 roku.

³⁷ Więcej o przykładowych kwotach zarobku można przeczytać np.: P. Nowak, *Zarabianie na youtube – stawki*, <http://pawel-nowak.com/zarabianie-na-youtube-wyliczenia/> [25.11.2018].

Quebonafide, Szpaku, Sarius, Paluch³⁸. Spośród wykonawców prezentujących rap o walorach chrześcijańskich podano jednego, Tau. Świadczy to zatem o niskim zainteresowaniu odbiorców takim podgatunkiem muzycznym. Z pewnością jest to także sygnał do większej promocji utworów o wartościach moralnych i duchowych.

Obecnie największym trendem według respondentów cieszy się płyta Szpaku³⁹ „Atypowy” wydana 19 października 2018 roku. W swoim utworze *Alicja* autor rapuje:

„Widziałem diabła, widziałem także boga
Jadłem w drogich lokalach, jadłem na klatki schodach
Nie marzysz o tym życiu, nie chciałbyś żyć jak ja
Jak mam to kochać, jak ciągle widzę płacz?”⁴⁰.

Płyta zawiera w swojej treści wiele wulgaryzmów i emocji. Ma także charakter raczej przygnębiający i pesymistyczny. W piosence *Zombie* w tekście można usłyszeć:

„Nie pozwolę by mnie zjedli, na tym świecie nie ma dobra
Jak mam szukać odpowiedzi, problem gryzie cię jak kobra
Nie pozwolę moim ludziom poczuć głodu gdy mam siano
Nie pozwolę mojej mamie pracować na mnie”⁴¹.

Artysta bardzo często odnosi się do przykrych doświadczeń ze swojej przeszłości. Krytykuje niesprawiedliwość społeczną, podkreśla swoją odmienność wobec społeczeństwa. Przyznaje często, że życie nie ma sensu. W wyżej wymieniony utworze muzyk rapuje, że „*Jak coś gadają to na pewno o mnie. Myślę o śmierci jak siedzę na bombie*”⁴². Ponadto w utworze *W Krainie Czarów* padają słowa, że „*Widzę bardzo dużo zła, nie mam siły z tym walczyć. W moim świecie hajs to drug, lecz ludzi, Jamajczyk*”⁴³. Pesymistyczny charakter utworów jest adresowany do odbiorcy, który przeżywa w swoim życiu trudności, problemy, nałogi, kłopoty z prawem.

W kontekście rodziny raper wspomina o swojej mamie w sposób pozytywny. Szpaku przyznaje, że nie pozwoli mamie nigdy pracować na syna⁴⁴. Natomiast w jedynym utworze o charakterze refleksyjnym *Hinata* autor przyznaje:

„Z Tobą za rękę przez piekło na bosy
Przecież tak było nie jestem idiotą

³⁸ Respondenci wymienili jeszcze takich artystów jak: Białas, Guzior, Pezet, Taco Hemingway, Bonson, Kękę, Słoń, Pikers, Kali, Dwa Sławy, Tede, Bedoes, Peja, Sokół, Małpa.

³⁹ Właściwie Mateusz Szpakowski.

⁴⁰ Szpaku, *Alicja*, <https://www.tekstowo.pl/piosenka,szpaku,alicja.html> [20.11.2018].

⁴¹ Szpaku, *Zombie*, <https://www.tekstowo.pl/piosenka,szpaku,zombie.html> [20.11.2018].

⁴² Por. Tamże.

⁴³ Szpaku, *W Krainie Czarów*, https://www.tekstowo.pl/piosenka,szpaku,w_krainie_czarow.html [20.11.2018].

⁴⁴ Por. Szpaku, *Zombie*, <https://www.tekstowo.pl/piosenka,szpaku,zombie.html> [20.11.2018].

*Jak mnie na chwile opuszczasz to po co
Siedzmy tu dniami i siedzmy tu nocą
Jeśli mogę być kimś więcej niż tylko sobą
Jeśli mogę żyć – to tylko z Tobą*⁴⁵.

Autor nie wspomina zbyt dużo o relacjach rodzinnych. Częściej odwołuje się do kontaktów ze znajomymi, przyjaciółmi. Mimo jednak trudności życiowych i wielu problemów muzyk podkreśla wartość bliskiej relacji z drugą osobą a zwłaszcza z rodziną.

Innym autorem z sondy internetowej, który został wymieniony jako najczęściej słuchany jest Paluch, a właściwie Łukasz Paluszak. Ten 33-letni artysta z Poznania w swojej twórczości skupia się na tekstach autobiograficznych. Muzykowi zależy w ten sposób na autentyczności utworów. Podobnie jak inni artyści tego rodzaju gatunku muzyki Paluch wspomina niejednokrotnie czasy swojej trudnej młodości. W utworze *Za wszystko* można usłyszeć słowa:

*„Za wychowanie, za ojca i mamę,
Wers numer jeden dla was, życie jest największym darem.
Nie zawsze było normalnie, ten wymarzony dom,
Nie ważne czego brakowało, zawsze miałem własny kąć*⁴⁶.

Z wielkim szacunkiem artysta odnosi się zarówno do rodziców jak i do swojej żony. W tym samym utworze Paluch dodaje:

*„Za Ciebie kochanie, jesteś na pierwszym miejscu,
Za co? Dobrze wiesz, za nadanie życiu sensu.
Wiem, że we mnie wierzysz i pójdziesz za mną w ogień,
Ja będę o was dbał, obiecuję nie zawiodę*⁴⁷.

Łukasz Paluszak nie wstydzi mówić się pozytywnie o swoich bliskich. Pomimo, nierzadko wulgarnego słownictwa pojawiają się utwory refleksyjne i zachęcające do zmiany sposobu myślenia czy postrzegania rzeczywistości. Muzyk pragnie poprzez swoją muzykę wyrazić wdzięczność bliskim za wszystko, co spotkało go w życiu dobrego. Najbardziej charakterystycznym utworem staje się piosenka *Trzy*, gdzie artysta dziękuje kolejno, w trzech zwrotkach, swojej mamie, babci i żonie⁴⁸. Artysta może stać się inspiracją dla młodego odbiorcy do odpowiedzialność za rodzinę, a zwłaszcza za swoje potomstwo i współmałżonka.

Odmienny stosunek do rodziny ma Kuba Grabowski, czyli Quebonafide. Artysta tworzy muzykę emocjonalną, pełną ekspresji. Jego album „Egzotyka” przez wielu recenzentów jest określany mianem największego projektu w 25-letniej historii polskiego rapu⁴⁹. Raper podróżuje po różnych kontynentach i nagrywa kolejne utwory mieszając w nich swoje doświadczenie z odmiennościami

⁴⁵ Szpaku, *Hinata*, <https://www.tekstowo.pl/piosenka,szpaku,hinata.html> [20.11.2018].

⁴⁶ Paluch, *Za wszystko*, https://www.tekstowo.pl/piosenka,paluch,za_wszystko.html [20.11.2018].

⁴⁷ Tamże.

⁴⁸ Por. Paluch, *Trzy*, <https://www.tekstowo.pl/piosenka,paluch,trzy.html> [20.11.2018].

poszczególnych, poznanych kultur. W piosence *Zorza* autor, będąc w Islandii opisuje swoje życie i swoją sytuację rodzinną. Quebonafide w tekście stwierdza:

„*Imponują ci przemoc i krew?
Siedzę samotnie, chłonę ten dźwięk
W moim rodzinnym domu obok Płońskiej 6
Tym samym domu, gdzie widzę się rzadko
Tu, gdzie chowałem strach za wersalką (...)
Gdy ojciec chciał wyrzucić mamę przez balkon*”⁵⁰.

W utworach Kuby Grabowskiego trudno doszukać się tekstów o pozytywnym wizerunku rodziny czy relacji damsko-męskich. W piosence *Bogini*, autor wprost przedstawia kobietę jako obraz pożądania i przyjemności. Staje się ona kochanką, która przez muzyka określana jest jako bogini. Quebonafide rapuje: „*Jak byłem gnojem to zbierałem amatorskie pornosy, A teraz ciągnę za włosy bogini*”⁵¹. Przedmiotowe potraktowanie kobiety jako obiektu pożądania jest czymś normalnym dla autora. Taki też wizerunek relacji damsko-męskiej chciał zaprezentować w swoim utworze.

Wspomniany już wcześniej Adam Ostrowski, czyli O.S.T.R., według respondentów uważany jest za jednego z najlepszych polskich raperów. Obecne utwory i albumy autora mają charakter opisowy, w których zawiera się charakterystyka życia artysty, jego domu i kariery. W piosence *Hybryd* O.S.T.R. rapuje:

„*Dźwigam swój krzyż – praca, studio, trasa, dzieci, dom
Ile mam sił, staram się odnaleźć przy tym moc
W planie na dziś – zdobyć hajs, zapewnić synom los*”⁵².

Muzyk opisuje swój dom, jako miejsce za które jest odpowiedzialny. Podkreśla znaczenie ojca w procesie wychowania dzieci. Docenia swoją żonę za cierpliwość i miłość. Ponadto, raper zachęca swoich fanów do tego, aby troszczyli się o swoich bliskich i traktowali drugiego człowieka, tak jak gdyby sami chcieli być potraktowani.

Dużo popularnością cieszy się obecnie Mariusz Golling, polski raper z Częstochowy o pseudonimie Sarius. W swoim utworze *Dziecko wojny*, artysta śpiewa:

„*Takim jestem dzieckiem
Ukryty w moich emocjach bez zmian
Nie czuję nic
I nie mam już strachu przed losem z gwiazd
Jestem dzieckiem wojny*”⁵³.

⁴⁹ Por. M. Natali, *Quebonafide "Egzotyka" – recenzja pół roku później*, <https://www.popkiller.pl/2017-12-27%2Cquebonafide-egzotyka-recenzja-pol-roku-pozniej> [20.11.2018].

⁵⁰ Quebonafide, *Zorza*, https://www.tekstowo.pl/piosenka,quebonafide,zorza__prod__jorge_m_nde_z_.html [20.11.2018].

⁵¹ Quebonafide, *Bogini*, <https://www.tekstowo.pl/piosenka,quebonafide,bogini.html> [20.11.2018].

⁵² O.S.T.R., *Hybryd*, https://www.tekstowo.pl/piosenka,o_s_t_r_hybryd__feat__dj_haem_.html [20.11.2018].

Sarius przyznaje się w swoich utworach do licznych błędów życiowych, trudności w życiu. W piosence *Powiedział mi ktoś*, autor podkreśla:

„*Na podwórku tak jak w głowie, byłem zawsze sam
Choćby nie wiem jak mnie bili zawsze plulem na was
Powiedział jeden człowiek mi – “w obronie zawsze stań”
Lepiej cierpieć w jednej chwili niż żyć jak szmata*”⁵⁴.

Mariusz Golling w swojej twórczości często akcentuje trudności w wyrwaniu się z patologii. Przestrzega przed łatwym życiem, nałogami. Zachęca jednocześnie do tego, aby dążyć do realizacji swoich marzeń. Rzadko jednak występuje w tekstach odwołanie do rodziny, czy przedstawienie konkretnych wartości, które budują wspólnotę małżeńską i relację z dziećmi.

Wydaje się, że obecnie największym autorytetem hip-hopowym w kwestii życia rodzinnego i jego ideału, według respondentów, jest wspomniany już w artykule Kękę, czyli Piotr Siara. Na pytanie o najbardziej pozytywny utwór z przesłaniem, w kontekście miłości małżeńskiej najczęściej wybierane były: *Cesarz*, *Miłość*, *Smutek*. Inne piosenki wybierane przez uczestników sondy to: O.S.T.R. – *All my life*, Paluch – *Trzy* oraz Paluch – *Za wszystko*.

*W utworze Cesarz, Kękę śpiewa:
Wystarczy mi w bloku chałupa!
Mam za to synów – mądrych
Uczę ich jak się po świecie poruszać (...)
Nade mną Pan czuwa,
Wiem, że to się uda*”⁵⁵.

Piotr Siara nie wstydy się roli ojca. Nie rzadko wręcz, z dumą chwali się funkcją jaką teraz pełni w rodzinie. Utwór *Cesarz* jest wyrazem szczęścia z domu, żony i dwóch synów. Swojemu potomstwu nawet dedykuje specjalny kawałek o tytule *Awdgb*⁵⁶. Muzyk dziękuje Bogu za wyjście z patologii i za sukces jaki udało mu się osiągnąć. W piosence *Miłość* stara się podać definicję uczucia, śpiewając:

„*Miłość to stać na nogach, nie szarżować, stąpać pewnie
Konflikty, dyskutować, wyciągać wnioski, nie troskać przez nie
To wszystko razem plus Twój uśmiech nad ranem*”⁵⁷.

Na najnowszej płycie artysty „ToTu” z 2018 roku widać pewną dojrzałość muzyka. Podczas odsłuchu kolejnych utworów nie odnajdzie się przekleństw,

⁵³ Sarius, *Dziecko wojny*, https://www.tekstowo.pl/piosenka,sarius,dziecko_wojny.html [20.11.2018].

⁵⁴ Sarius, *Powiedział mi ktoś*, https://www.tekstowo.pl/piosenka,sarius,powiedzial_mi_ktos.html [20.11.2018].

⁵⁵ Kękę, *Cesarz*, https://www.tekstowo.pl/piosenka,keke,cesarz__prod__boryrobibity_.html [20.11.2018].

⁵⁶ Kękę, *Miłość*, <https://www.tekstowo.pl/piosenka,keke,milosc.html> [20.11.2018].

⁵⁷ Kękę, *Awdgb*, <https://www.tekstowo.pl/piosenka,keke,awdgb.html> [20.11.2018].

które we współczesnym, polskim rapie są czymś powszechnym. Celem twórczości Kękę staje się konkretny odbiorca, który traci nadzieje w normalne życie. Raper chce pokazać, jak powinna wyglądać relacja z ludźmi, rodzina, miłość, codzienność. Pragnie on dać wskazówki młodemu człowiekowi do lepszego życia.

Zakończenie

Z powyższej analizy należy podkreślić, że polska muzyka hip-hopowa jest bogata w treści i charakteryzuje się sporą różnorodnością. Motywem wspólnym dla artystów staje się często sytuacja rodzinna i historia dzieciństwa. Raperzy nie rzadko przyznają się do patologii w domu. Muzyka spełnia wówczas rolę opisu autobiograficznego. Wizerunek rodziny różni się, w zależności od konkretnej sytuacji życiowej. Nie można jednak sądzić, że rap przepełniony jest tylko treściami demoralizującymi. Pojawiają się wykonawcy, którzy pragną dzielić się swoim świadectwem miłości i szczęścia w życiu rodzinnym. Są też i tacy artyści, którzy za cel, stawiają sobie ewangelizację młodego człowieka.

Analizując jednak poszczególne teksty warto wymienić kilka wniosków, które mogą stać się motywem do dalszej dyskusji:

a) Muzyka rap dla młodego człowieka pełni bardzo ważną funkcję i dla prawie połowy z nich jest fundamentem w kształtowaniu odpowiedniej postawy i zachowania.

b) Współczesny rap ciągle przeżywa rozkwit, co przejawia się przez debiuty kolejnych, nowych artystów. Jest to z pewnością przestrzeń do promocji tych muzyków, którzy za cel przekładają wartości duchowe i moralne nad chęcią zysku, komercji i sławy.

c) Swój rozkwit przeżywa także rap chrześcijański, który wydaje się nie być do końca doceniany. Warto zastanowić się czym to jest spowodowane i w jaki sposób promować tego typu podgatunek.

d) Scena polskiej muzyki hip-hopowej zawiera w swoim bogactwie zarówno utwory przepełnione pozytywnymi wartościami, ale także te demoralizujące, gorszące czy nawet pełne przemocy i wulgarności. Jest to pewna przestrzeń do uświadomienia młodych ludzi na teksty bezwartościowe i niszczące właściwy wizerunek rodziny i miłości.

e) Rap nie jest gatunkiem, który stereotypowo należy potępić. Okazuje się, że właśnie w tym rodzaju muzyki młodzież potrafi utożsamić się z sytuacją życiową danego wykonawcy. Konkretny utwór może stać się zatem pomocą w formacji ludzkiej, duchowej. Zaleca się zatem, aby osoby odpowiedzialne za kształtowanie młodego pokolenia zwracali uwagę na tę formę pomocy wychowawczej.

Należy stwierdzić jasno, że artykuł nie wyczerpuje w pełni tematu, ze względu na różnorodność twórczości artystów na scenie polskiego rapu. Mnogość utworów wyklucza szczegółową analizę. Niech jednak będzie zachętą do dalszych

prób i refleksji nad korzystaniem z tego typu źródeł do edukacji medialnej i pomocy w formacji ludzkiej.

Bibliografia:

Anuszkiewicz A. Ks., Chrystus Wam daje Pokój, <https://pl.aleteia.org/2018/09/21/ksiazd-spiewa-chwdp-chwdp-i-trzeba-przyznac-ze-jest-w-tym-niezly-tkst/> [20.11.2018].

Buda A., *Historia kultury hip-hop w Polsce 1977-2013*, Głogów 2001.

Miszcza R. i in., *Beaty, rymy, życie. Leksykon muzyki hip-hop*, Poznań 2005.

Natali M., Quebonafide "Egzotyka" – recenzja pół roku później, <https://www.popkiller.pl/2017-12-27%2Cquebonafide-egzotyka-recenzja-pol-roku-pozniej> [20.11.2018].

Nowak P., Zarabianie na youtube – stawki, <http://pawel-nowak.com/zarabianie-na-youtube-wyliczenia/> [25.11.2018].

Prejs B., *Subkultury młodzieżowe*, Katowice 2005.

Rose T., *A Style Nobody Can Youth Deal With: Politics, Style and the Postindustrial City in Hip Hop*, [w:] *Microphone Friends: Music and Youth Culture*, red. A. Ross, T. Rose, New York 1994.

Wertenstein-Żuławski J., *Wstęp*, [w:] *Spontaniczna kultura młodzieżowa. Wybrane zjawiska*, red. J. Wertenstein-Żuławski, M. Pęczak, Warszawa 1991.

Serwisy z tekstami piosenek muzycznych

Tekstowo, <https://www.tekstowo.pl/> [14.11.2018].

Teksty piosenek hip-hop, <http://www.tekstyhh.pl/> [14.11.2018].

Słowa kluczowe:

rap, rodzina, dzieci, muzyka, relacje

Key words:

rap, family, children, music, relationship

Summary

The article is a voice in the discussion on the contemporary Polish rap music and the image of a family created there by artists. Its aim is to present current trends in music and to indicate the necessity to promote performers who shape a positive image of a family in listeners, while warning against the demoralization of young people. In the first part, a historical outline of hip-hop music in Poland is presented in a synthetic way. The beginnings of rap have been described as well as the social background which the artists originated from. The second part shows

the positive dimension of rap music. The analysis has shown that many artists, under the influence of changing their lives, began to treat rap as a mission in order to shape mature behaviour in a young man. The last part of the article presents the results of a survey in which Internet users were asked about contemporary music trends. The research has shown that currently popular artists do not present a positive image of a family, however, they frequently distort it.